

מן התלמוד

סדר נשים,

מסכת כתובות, דף נ"ג

אמר ליה שמואל לרב יהודה: שיננא, לא תיהוי
בעבורי אחסנתא אפילו מברא בישא לברא טבא,
דלא ידיעא מאי זרעא נפיק מיניה.

עבורי אחסנתא - העברת ירושה

ברא בישא - בן רע

נפיק מיניה - יצא ממנו

הסבר: שמואל הורה לרב יהודה לא לעזור למישהו
שרוצה להעביר את ירושתו מבניו לאדם אחר, ואפילו
אם הוא רוצה להעביר אותה מבן רע לבן טוב, משום
שייתכן שלבן הרע יהיו צאצאים טובים בעתיד, ולא
ראוי לנשל אותם מירושלתם.

על המפה

חבל הארץ גליציה

גליציה היא חבל ארץ במזרח ומרכז אירופה. במאה
ה-14 היא הייתה שייכת לפולין, ולאחר מכן הפכה
לחלק מהאימפריה האוסטרית. בעקבות מלחמת
העולם השנייה היא חולקה בין אוקראינה לפולין.
העיר המרכזית במחוז במזרח גליציה היא לבוב,
המכונה גם למברג, והעיר המרכזית במערב גליציה
הייתה קרקוב. יהודים התיישבו בגליציה במאה
ה-11, והקהילה גדלה עד שמנתה קרוב ל-10%
מהאוכלוסייה. היהודים ישבו בעיירות ובכפרים והיו
בעיקר בעלי מלאכה. רבים מיהודי גליציה השתייכו
לחסידיזם כמו בעלז, צאנז, קומרנא ורוז'ין, וכמו כן
היתה פעילה שם תנועת
ההשכלה. רוב יהודי
גליציה נרצחו בשואה.

מגדל העירייה בקרקוב (Wikipedia, Ingo Mehling)

"תלמוד ישראלי" הינו פרויקט חינוכי, קהילתי וחברתי
ששם לו למטרה להנגיש את התלמוד תוך חיזוק והעצמת
הקשר לתרבות ומורשת ישראל.

הפרויקט כולל: שבועה כרכים על פי סדר הדף היומי,
עלונים שבועיים, עלונים ייחודיים לחגים, דף פייסבוק פעיל,
ערוץ youtube פעיל הכולל סרטונים, תוכניות קיץ, ועוד.
מוקדי לימוד בקהילות ובתי ספר בכל הארץ ואף בעולם.
תלמוד ישראלי - מפגשים דורות,
מחברים עולמות.

סדר נשים | מסכת כתובות נ"ג - נ"ט
פרשת שופטים | א'-ז' באלול (28 לאוגוסט - 3 לספטמבר)

דף נ"ג: צוֹאָה וִירוּשָׁה

על פי דין התורה, לאחר שאדם נפטר והולך לבית עולמו, כל רכושו עובר לבניו.
הבנים חולקים בירושה שווה בשווה, ואם יש בן בכור הוא מקבל, על פי דין
התורה, פי שנים בירושה, כאילו הוא שני בנים.

בדף זה בתלמוד לומדים, שאדם יכול לכתוב צוֹאָה שבה הוא מורה לחלק את
נכסיו בצורה אחרת, למשל, הוא יכול להחליט שאות כל כסף יירש אחד מבניו
בלבד, ובנים אחרים לא יקבלו מאומה. אבל, התלמוד אומר שאין ראוי לעשות
כך ולשנות מהוראת התורה. עד כדי כך לא היתה נוחה דעתם של חז"ל ממי
שעושה כן, שאמר שמואל לתלמידו רב יהודה: אל תהיה עד לצוֹאָה שאדם מורה
בה שלא לחלק את ירושתו בין הבנים כפי החלוקה שקבעה התורה.

דף נ"ד: רגישות חברתית

חז"ל תיקנו תקנות מסוגים שונים. יש מהן תקנות שנועדו לשמור על עם ישראל,
לכל יחסיו בעברות, אם בשוגג ואם במזיד, ויש מהן גם תקנות שנועדו לשמור
על כבודם של אנשים, שלא יתביישו. למשל: בזמן שבית המקדש היה קיים, ביום
חמישה עשר באב היו נוהגים שמחה יתרה, ובנות ישראל היו יוצאות לבושות
בבגדי לבן. תיקנו חכמים שכולן תשאלנה את הבגדים אז מאז כדי שהעניות שאין
להן כסף לקנות בגדי לבן, לא תתביישה לשאול בגדים מחברותיהן העשירות,
ואם כולן שואלות אז מאז, כמובן שהן לא תתביישה.

תקנה נוספת תיקנו חכמים, לגבי בית האבל. את הסעודה הראשונה לאחר
הלוויה, האבלים אוכלים ממאכלים שמוכאים להם על ידי אחרים ואינם אוכלים
מאכלים שבשולו בביתם. הסיבה לכך היתה שולפני שנים רבות היו נוהגים
להביא לאבלים עשירים את ארוחתם בכלים יקרים ביותר.

עמדו חכמים ותיקנו, שכולם יאכלו בכלים זולים, כדי שלא יתביישו העניים.

דף נ"ה: מצות שמירת כספים

השנה הזו היא שנת שמירה, בה נצטוו בעלי השדות בארץ ישראל לשמור,
לעזוב, את אדמותיהם, ולא לעבוד בהן.

קיימת מצוה נוספת בשנת השמירה, והיא: **מצות שמירת כספים**, שענינה
הוא שכל אדם שהלווה כסף לחברו ועברה שנת השמירה - אינו יכול לגבות
את החוב לעולם.

שלוש מצוות נאמרו בתורה לגבי מצות שמירת כספים ומהן נלמד על פרטיה
של מצוה זו.

מצוה א' - ויתור על החוב: אם הלווה רוצה להחזיר את הכסף לאחר שנת
השמירה, מצוה על המלווה לומר לו: "משמט אני" - מותר אני על החוב.

מצוה ב' - איסור תביעת החוב: המלווה אינו רשאי לתבוע את החוב, לאחר
שעברה שנת השמירה.

מצוה ג' - לא להימנע מהלוואה: אסור להימנע ולא להלוות כסף מתוך חשש
פן תעבור שנת השמירה והמלווה יפסיד את החוב.

חברותא

★ | מן ההסטוריה

הקמת רשת החינוך ובתי הספר לבנות "בית יעקב"

בתחילת המאה ה-20 היה מצבן החינוכי של בנות יהודיות רבות בכי רע. העוני והדלות מצד אחד, ורוחות של השכלה, רפורמה ותרבויות זרות מצד שני היכו קשות בחינוכן של בנות ישראל, גרמו להתבוללות, לנטישת הדת ולאובדן הזהות היהודית. על רקע זה יזמה שרה שניר, מחנכת חרדית מהעיר קרקוב בפולין, הקמת מוסדות חינוך לבנות בגילאי הנערות והבחרות כדי שהן תקבלנה כלים לחיים, חינוך יהודי, מסגרת חברתית ודמויות חינוכיות שתשפיענה עליהן, ובמקביל גם תרכושנה מקצוע לחיים. בשנת תרע"ח (1918) נפתחה הכיתה הראשונה לבנות בגילאי 13-14. במשך השנים עקב הצורך הגובר והולך התרחבה רשת החינוך "בית יעקב", ועם פרוץ השואה היו בפולין ובליטא קרוב לשלוש מאות בתי ספר "בית יעקב", בהם למדו כ-25,000 תלמידות. עם חורבן יהדות אירופה בתקופת השואה חרבו גם כל בתי הספר של הרשת באירופה.

לאחר השואה, הוקמו מחדש ברחבי העולם בתי ספר חרדיים לבנות, וכולם נושאים את השם "בית יעקב", על שם הפסוק 'בית יעקב לכו ונלכה בָּאוֹר ה'.

כיתת הבוגרות השנייה של בית יעקב, 1934, לודז' (Wikipedia).

מתפלפלים

לפניכם אירוע שעורר דיון סוער:

עם תחילת שנת הלימודים התברר לרינה בכיתה ד', שהמורה הושיבה אותה בכיתה ליד חדווה, שאותה היא ממש ממש לא אוהבת, וכבר רבה איתה כמה פעמים בעבר. רינה חזרה הביתה לאחר היום הראשון ללימודים וביקשה מההורים שלה שיתקשרו למורה ויבקשו ממנה להעביר אותה מקום, כדי שלא תשב ליד חדווה. הבקשה הזו עוררה דיון משפחתי סוער.

מצד שני:

חלק מבני המשפחה טענו שאם הישיבה ליד חדווה גורמת לצער גדול לרינה, וזה יגרם לה לירידה בלימודים, ולשנת לימודים שמתחילה בעצב, עצבנות וחוסר כף. לכן אולי כן כדאי להתקשר למורה ולהפנות את תשומת ליבה לכך שרינה מבקש לעבור מקום.

מצד אחד:

חלק מבני המשפחה טענו שזה לא יהיה נכון מצד ההורים להתערב בעניין הזה של מי תשב ליד ביתם בכיתה. זה עניין של המורה, והילדה שלהם צריכה להתמודד, אולי לנסות להשלים ולהתחבר עם חדווה, כי ככה זה בחיים. לא תמיד אפשר להתערב ולהשיג בדיוק את מה שרוצים.

ו...מה?
עֲתִכֶּם?

אם גם אתם נתקלתם בדילמה ו'התפלפלתם' עליה אתם מוזמנים לשתיק אותנו ואולי היא תתפרסם אצלנו בעלון. ניתן לשלוח למייל talmudisraeli@medison.co.il תחת הנושא "דילמה" עם שם משפחה ועיר מגורים

הצטרפו למאות אלפי לומדי הדף היומי, פתחו שיעור שבועי אצלכם בקהילה

כל קהילה שתצטרף, תקבל את העלון השבועי עפ"י הכמות הנצרכת בקהילתה בחינם עד פתח הבית! לרישום סרקו את הקוד.

לומדי התלמוד הישראלי - קהילת 'תפארת', אשדוד.

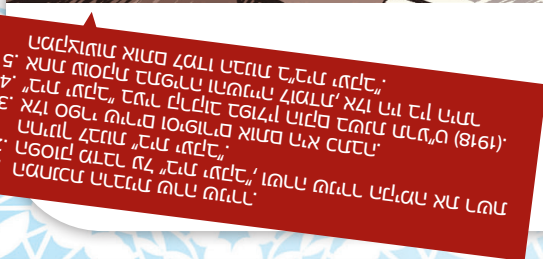
חמד של מושג

מינהל החינוך הדתי
הפיקוח על הוראת תלמוד ותושבע"פ

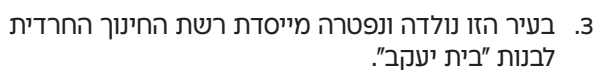
מצוות עשה שהזמן גרמן

מצוות עשה שהזמן גרמן הן מצוות שהחובה לקיים אותן חלה רק בזמנים מסוימים, כמו מצוות הקשורות לחגים, או תפילין שמניחים רק ביום ולא בלילה. נשים פטורות מחלק מהמצוות הללו, אבל יש מצוות עשה שהזמן גרמן שגם נשים חייבות בהן.

4260	3930	3880	3828	3728	3408	3340	2934	2883	2448	2448	2238	1948	0
התלמוד	רבי יהודה	רבי עקיבא	חורבן ביהמ"ק ה-2	הלל הזקן	המלכה	חובות	שלמה המלך	דוד המלך	דבורה הנביאה	מתן תורה	אפרים ומנשה	אברהם אבינו	בריאת העולם
495	הנשיא	רבי עקיבא	חורבן ביהמ"ק ה-2	הלל הזקן	המלכה	חובות	שלמה המלך	דוד המלך	דבורה הנביאה	מתן תורה	אפרים ומנשה	אברהם אבינו	בריאת העולם

5 מה עושות הבנות היושבות מולה?

פולחן וילן ליל

דבר תורה פרשת שופטים

מהפסוק בפרשתנו, "צדק צדק תרדוף", לומדים חכמינו בגמרא שהדיינים שדנים דין תורה צריכים להציע ולדחוף את הצדדים הבאים לפנייהם להגיע לפשרה, ולא לרוץ לפסוק את הדין. **דבר זה דורש בירור שכן לעיתים הפשרה איננה צודקת, ומדוע היא נלמדת מכפילות המילים "צדק צדק"? נראה לומר כי הצדק הנעשה בבית הדין הוא לא רק צדק ממוני של חוק וסדר, אלא צדק של שלום ואהבה בין איש לרעהו. על הדיינים לראות שאכן האמת יוצאת לאור אך גם לנסות לדאוג לכך שבין הצדדים ישרור שלום עם יציאתם מכותלי בית הדין. לכן, הצעת הפשרה יש בה צדק במובן הרחב - מפני שרק בפשרה יוכלו הצדדים להגיע להסכמה ושלום הן מבחינה ממונית והן מבחינה חברית.**

סדר מועד | מסכת כתובות, דף נ"ו - נ"ט

דף נ"ו: פירות "דמאי"

ההלכה היא שאסור לאכול פירות לפני שמפרישים מהם תרומות ומעשרות. תרומה גדולה - לכהן. מעשר ראשון - ללוי, ומעשר שני או מעשר עני (תלוי באיזו שנה). בימי יוחנן כוהן גדול, שהיה אביו של מתתיהו החשמונאי, שלח בית הדין הגדול ובדק בכל מחוזות היהודים וראו שהכל מפרישים תרומה לכהן, אבל היו עמי הארץ שזלזלו ביתר ההפרשות ולא הפרישו מעשר ראשון ומעשר שני / עני. מאותה עת גזר בית הדין הגדול, כי בפירות שקונים מעם הארץ יש לנהוג בהם כמו בפירות שיש עליהם ספק אם עישרו אותם, ולכן צריך לעשר אותם פעם נוספת. כמובן שאין צריך להפריש תרומה פעם נוספת, שהרי הם מפרישים תרומה. פירות אלה מכונים **"דמאי"** מלשון ספק "דא" = זה "מאי" = מה? האם הוא מעושר?

דף נ"ז: "סימפון"

בדף זה לומדים על המושג **"סימפון"**. סימפון היא מילה ארמית שפירושה "ביטול". למשל, אם לראובן יש שטר עם עדים שכתוב בו כי שמעון חייב לו כסף, אבל לשמעון יש "שובר" שבו כתוב כי שמעון כבר פרע (שילם) את ההלוואה, אזי השובר מבטל את שטר החוב ושמעון אינו צריך לשלם מאומה. **השובר מכונה "סימפון"**, כי הוא מבטל את מה שכתוב בשטר החוב. דוגמא נוספת: אדם עשה עסקה ורכש חפץ מסוים, נניח, מקרר. לאחר מכן הוא גילה שיש במקרר פגם רציני, הרי זה "מקח טעות", כפי שכתב למדנו בעבר, שבמקרים כאלה המוכר מתבטלת והמוכר צריך להחזיר לקונה את כספו. הפגם שהתגלה במקרר הוא **"סימפון"** מפני שהוא מבטל את המכירה. **"סימפון" - ביטול.**

דף נ"ח: "דבר שלא בא לעולם"

גדליה היה בעל חנות לממכר אופנים. באחד הימים נכנס אדם מבוגר לחנותו של גדליה וביקש לשוחח עמו. האישה סיפר כי יש לו נכד שניגן לבקרו **בשבוע הבא** והוא רוצה לרכוש עבורו אופנים. אמר לו גדליה: "יש לי כאן בחנות אופנים, אך הם **עדיין אינם שלי**, כי עוד לא שילמתי עליהם לסוכן האופנים. בוא והרם אותם, בך תעשה קנין 'הגברה', ואחרי שאקנה אותם מהסוכן אתן לך אותם". באותו זמן, היה בחנות יהודה, שבדייק סיים ללמוד את דף נ"ח במסכת כתובות. הוא פנה יהודה אל גדליה ואל הסב ואמר: 'כדאי שתדעו ששכעת הסבא אינו קונה מאומה. התלמוד מלמד אותנו כלל חשוב: **"שאינו אדם מקנה דבר שלא בא לעולם"**, אדם אינו יכול למכור חפצים שעוד לא נמצאים בעולם, ואפילו לא חפצים שנמצאים בעולם, אבל הם עדיין אינם שלו. למשל, כעת האופנים עדיין אינם שייכים לגדליה, ואין ימכור אותם לסבא?

דף נ"ט: הבטלה והשעמום

בדף זה לומדים שהבטלה היא דבר מאוד לא טוב ולא רצוי. אדם שאינו עושה כלום, סתם מתבטל, הרי הוא משתעמם ובסופו של דבר יכול לעשות עברות מרוב שהוא משועמם. על זה נאמר **שהבטלה מביאה לידי שעמום, והשעמום מביא לידי חטא**. לפני כחמש מאות שנים, חיבר אחד מגדולי ישראל ספר מוסר בשם **"ארחות צדיקים"**. שמו של מחבר הספר אינו ידוע, ומטרת הספר לעורר אנשים לנצל את הזמן ולהרבות במעשים טובים.

כאשר אנו עסוקים בלימודים, בעבודה ובמעשים טובים, החיים שלנו מלאי תוכן וסיפוק, ואז ממילא אין מקום לא לשעמום ולא לדברים בטלים ומזיקים.

חברו בין המילים הלועזיות לבין פירושן בעברית:

1. סימפון
2. דמאי
3. גושפנקא
4. סנהדרין
5. פרובזבל

- א. שטר שמוסר את החובות לבית הדין
- ב. ביטול
- ג. בית הדין הגדול
- ד. תבואה שספק אם עישרו אותה
- ה. חותמת, אישור

א-ה, ג-ב, ד-א (א-ה)
ז-ד, ו-ב (זחזח)

שאלות השבוע

1. איזו תקנה תיקנו חכמים לט"ו באב?
2. מה פירוש המילה "סימפון"?
3. האם אפשר למכור פירות שעוד לא צמחו?

בין הפותרים נכונה תיערך הגרלה שבועית* והזוכה בה יזכה בפרס איכותי. את התשובות יש לשלוח עד יום רביעי שלאחר השבת של אותו עולן עד השעה 14:00, למייל talmudhagrala@medison.co.il יש לציין את מס' העולן עליו אתם עונים.* בפיקוח רואה חשבון

